

Izšla vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošilja uredništvu. — Nefranciskana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista Edinosti. — Tisk tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 35.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Pesamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; esmirnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot.; oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerati oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška Az. 20.

Politično društvo „Edinost“

Odbor vabi na

redni letni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, 3. avgusta 1919., ob 10 dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Trstu z naslednjim dnevnim redom:

1. Odborovo poročilo in položitev računa.
2. Volitev novega odbora.
3. Slučajnosti.

ODBOR.

Mirovna konferenca.

Reško vprašanje.

PARIZ, 26. Za rešitev reškega vprašanja sta dva načrta: prvi gre za to, da se ustanovi neodvisna država, v kateri bi Reka, kakor pod Madžarsko, imela vladavino posebne skupine in bi si tako rešila svoje italijanske. Po drugem načrtu bi šla meja med Jugoslavijo in Italijo ob železnici St. Peter—Reka, kar bi omogočilo, da se vključi v italijansko ozemlje železnica Benetke—Reka in da se ohrani stik Italije z mestom Reko. Reško pristanišče in Sušak bi se postavila pod zaščito Zveze narodov. Mesto Reka bi bilo italijansko; okolica in železnica St. Peter—Reka—Snežnik bi se nevtralizirale. Italija bi pristala na nekatere odločitve v Dalmaciji, a zahtevala bi za to strategijska jamstva tudi na samem Jadranu. Prvi načrt je ameriški, a drugega so predložili drugi. O obeh načrtih se sedaj razpravlja, toda doslej še ne v svetu četvorice.

Prihod bolgarske delegacije v Pariz.

PARIZ, 26. Bolgarska delegacija, sestavljena od 50 političnih in tehniških članov, je prispela iz Nemčije v Pariz. Če je res, kar se govori, bo delovala bolgarska delegacija veliko neugodno presenečenje: Amerikanci so ji baje svojo pomoč odrekli.

Sedmo zasedanje proizvedovalne komisije. PARIZ, 26. Nasprotno vsem nekaterim listov ni proizvedovalna komisija izročila doslej sploh nikakršnega poročila o reških dogodkih. Včeraj se je vršilo sedmo zasedanje, tokom katerega so bili zaslišani predsednik reškega narodnega sveta, župan, predsednik in podpredsednik mestne trgovske zbornice, karabinjerski poveljnik in ravnatelj ogrske diskontne banke.

Iz Jugoslavije.

Vstaja v Mariboru.

REKA, 25. (La Stampa.) Iz Maribora prihaja preko Zagreba vest, da je prišlo večerj ponoči do vsaj nekega prebivalstva proti jugoslovanskemu gospostvu. Ugotovilo se je, da so to vstajo organizirali bivši avstrijski častniki nemške narodnosti. Vstajo so baje potlačile v krvi srbsko-slovenske čete, ki so prišle na ulice in trge, kjer se je vršil hud boj. Bilo je baje mnogo ranjenih in mrtvih, med temi mnogo civilistov; veliko bivših avstrijskih častnikov in Nemcev je bilo aretiranih. V Maribor so prispeli nekateri mednarodni častniki, da uvedejo preiskavo o dogodku, o katerem manjkajo podrobnosti.

Iz ČEHOSLOVASKÉ.

Pogajanja med dunajsko in praško vlado.

PRAGA, 26. (Češko Slovo) poroča z Dunaja: Zadnje dni se zopet vrše pogajanja med zastopniki dunajske in praške vlade, radi dobave premoga za Dunaj. Zopet je dunajska vlada, ki prosi in ki je dosegla tudi intervencije entente komisije pri praški vladi. Motil bi se pa, kdor bi mislil, da dunajska vlada ponuja za premog kako kompenzacijo, nasprotno, ona hoče češki premog brez kompenzacije. Dunajska vlada noče dati materiala, ki ga rabi češka republika, niti železa, niti predmeta, niti municije. Dunaj misli, da bo dobi premog zastopni, ali prav pomeni da bo še nadalje zadrževal likvidacijski material, ki pripada republiki, in da se bo še dalje norčeval iz republike, kakor je to storil zadnje dni dr. Bauer, ki je šlo za dobavo avstrijske municije. Češko Slovo svari, da bi se Dunaj dovolilo koncesije in svari tem energičnejše, ker češka industrija sama rabi premog, da zavaruje s tem delo nezavaranemu delavstvu in ker tudi češkemu delavstvu preli pozni nevarnost, da bo zopet zato zmrovalo, da bodo Dunajčani svoje gostilne, kavarne, bare, kinematografe in bordele kurili do 11, 12 in če delje po noč. Češko Slovo zaključuje, da bo češko delavstvo skrbelo za remediuro, ako bodo

PODLISTEK

Iljina oporoka.

Augst Senoa. — Prevedel M. C.—ž.

I.

Kaka tri leta bo temu. Sedel sem popoldne v svoji pisarni ter premetaval neko dolgočasno, zapleteno razpravo. Jesensko sonce, zroče skozi okno, se je čudno igralo po starem papirju, a okolo mene je bilo vse tiho — tiho, da ne bi bil čul niti miši. V tem je nekdo potrkal na vrata. Bil je poštni sluga, ki je položil pred me na mizo večji omot, me zaprosil, naj potrdim, da sem prejel. Stiril sem, kakor je hotel in odšel je. Izpočetka se nisem zmenil za te zamotane papirje. Bo bržkone kak pesniški poizkus, sem si mislil: ljubavni vzdih na dvajsetih polah, ali pa kak novelističen pre-

veški posredovalci na Dunaju dajali Dunajčanom koncesije.

IZ MADŽARSKE.

Težaven položaj na Madžarskem.

LONDON, 26. Poročevalec lista »Daily News«, ki je bil nekaj dni v Budimpešti, odkoder se je povrnil na Dunaj, brzojavlja svojemu listu, da je nanj naredila velikanski višek resna kriza, ki jo preživlja Madžarska. Bela Kuhn mu je ponovno izjavil, da ogrsko vprašanje ne obstoja, in da zavezništvi nimajo pravice, da se vmešavajo v madžarske notranje zadeve. Vsi Madžarji pa, ki jih je poročevalec srečal, so izjavili, da je entente odgovorna za tragičen položaj, v katerem se nahajajo, ker ni pravčasno vojaški posredovala in ker se zdi, da se mora prisiliti Bela Kuhna, da dovoli madžarskemu narodu, da si sam izvoli vladavino, ki mu ugaja. Če bi sedaj prišlo do »referenduma«, bi bili Kuhn in njegovi pristaši preganjeni od velikanske nasprotne jim večine, ker je državi že dovolj proletarske diktature.

Popularnost Bele Kuhna med industrijskimi budimpeštanskimi delavci je še velika, čeravno se zdi, da že popušta, in noben notranji poizkus, da se zruši ta čudni habsburški naslednik, bi se bržkone ne obnesel. Treba je, da pride sunek od zunaj in da dobi prebivalstvo gotovost, da lahko računa na zavezniško pomoč ob času ko napravi kakšen protirevolucionaren poizkus.

Razmere v mestu so nepopisne; prebivalstvo trpi skrajno pomanjkanje; lakota je splošna; blaga za obleke ni; goriva ni, in mnoge bogate družine so začele porabljati pohištvo za gorivo. Nadvojvode so prišli v tako bedo, da morajo prositi za kapljico juhe in košček kruha. Vkljub vsemu temu, so Madžarji še vedno dobri patriote, in zadnje zmage na češkem in romunskem bojišču so povzročile veliko zadoščenje.

IZ RUSIJE.

Matr revolucije govori o zavezniški dolžnosti.

PARIZ, 26. Brehkovskoja, takozvana »matr ruske revolucije«, ki je že nekaj dni v Parizu, je včeraj v Sociétés des Savantes govorila o ruskem položaju. Govorila je o škodi, ki jo povzroča Nemčija, kateri se omogoča kolonizacija Rusije. Po revolucionarnem mnenju bi morali zavezništvi prisiliti Nemce, da takoj zapuste rusko zemljo in da ustavijo podpiranje Trockijevih in Leninovih tolp. Ruski revolucionarji ne zahtevajo od entente, naj posreduje, temveč jo opominjajo na to, kako se je Rusija tri leta borila ob strani Francije, Anglije in Italije, da reši človečanstvo pred nevarnostjo nemškega imperijalizma, in prosijo od entente prijateljske pomoči, da ne bodo izgubljeni sadovi zmage. Če je mirovna konferenca znala ustaviti turška nasilstva proti Armencem, madžarska proti Čehoslovakom, nemška proti Fini, zakaj bi ne naredila ničesar za Rusijo, ki se potaplja v krvi, ki jo preliva nemškoboljševska zveza?

IZ NEMCIJE.

Nemški poslanik v Parizu.

PARIZ, 26. »Neuer Berliner Zeitung« piše, da bo imenovan von Lencins, bivši nemški poslanik v Stockholmu, za poslanika v Parizu. »Echo de Paris« smatra, da je ta vest verjetna. Na vsak način se zdi dvomljivo, ali bo to imenovanje francoski vladi všeč.

IZ NEMŠKE AVSTRIJE.

Bauer odstopil.

CURIH, 26. Z Dunaja poročajo, da je Bauer, minister zunanjih zadev, odstopil.

V nekem pismu predsedniku narodne skupščine Seitzu je Bauer izjavil, da odstopa, ker se je ponesrečil njegov načrt, da bi dobil pomoč Italije pri svoji politiki za priklonitev k Nemčiji. Z druge strani bo vzel, kak naredi sedaj Francija, ki je po svojih političnih izjavah, da se mirovni pogoji ublažijo, če odstopi Bauer.

Iz Italije.

Nitijske važne izjave v senatu o položaju Italije.

RIM, 25. Ministri Baccelli (za javni pouk), Ferraris (za industrijo) in De Vito (za prevoz) so odgovarjali na razna vprašanja, tičočna se učiteljskega vprašanja, prehrane in oskrbe in pomanjkanja premoga.

Nato je ministrski predsednik Nitti podal naslednje izjave: Ne vda se iluzijam glede sedanjih težkoč. Uverjen pa je, da more Italija premagati vse težave, ali le pod pogojem, da ima vse te težave jasno pred očmi, kakor — brez iluzij. Treba je premagati notranje težave, težave vnanje politike, proizvodnja, izmenjevanja blaga. Ne koristi, da bi se naslanjali na stare ideje, da bi se sklicevali na oddaljene stvari in minule dogodke; motri marveč moramo položaj kakor je, vsaka rekrutacija radi minulosti je škodljiva, vsaka razprava o odgovornosti brezplodna, vsako prerakanje, ki toči

nec. Ker mi taki poizkusi dohajajo slehernega dne, in ker sem v svojem življenju prešel kako stotino ter mnogo tega, seveda, zakopal, nisem hotel, da bi snel pečat s te — bržkone književne tajne in sem, potisnivši jo z roko v stran, začel iznova čitati razpravo. Zamislivši se pri tem za trenotek, sem obrnil oči na stran na napis omota, na poštni pečat, na katerem so igrali žarki solca. Crte so bile italijanske oblike, pred mojim imenom je stalo »presvetlemu«, da-si nisem nikak »presvetli«. Iz Dalmacije, sem si mislil, in ker nam izza Velebita redko prihajajo literarni spisi, sem snel pečat, da vidim, kaj je. Prevaril sem se. Ni bila ne pesem, ne pripovedka, ampak naslednje: župnik nekje dalmatinskega sela, tik hercegovske meje mi piše, naj mu sporočim, kam je prišla zapuščina trgovca Ilje Radica, rodom iz one vasi, ki je začetkom tega stoletja umrl v Zagrebu. Da pridem stvari lažje na sled mi je priložil pisec nekoliko prepereh pol — prepis

duhove, usodno. Ne smemo varati, vzbujajoč nade, ki se ne dajo uresničiti. Manje se boji javnih revolucionarnih agitacij, kot pa vzbujanja nad ljudstvo, ki se ne morejo izpolniti. Mi moramo povedati ljudstvu žrtve, ki jih zahtevamo.

Naš vojni dolg z latentskimi obvezami znaša sedaj okoli osemdeset milijard. To je velik dolg, četudi je manjši od onega drugih vojskovalnih držav. Ta številka, ki je vznemirljiva sama na sebi, se nanaša vedno na izjemno vrednot, ki smo jih izvajali v svrhu zmanjšanja krožeče izmenjave v njeni moči za nabavljanje. Tudi položaj plovbe ni ugoden. Mi smo od tadi, ki smo jih imeli, izgubili več, nego katere druga država. Vlada so se dotoli mnogi nasveti glede tega, kar se tiče naše trgovine, in reklo se nam je, da ne ljubimo svobode, da hočemo preprečiti mnoge manifestacije energije.

V nekoli letih smo odtegnili proizvodnjo pet milijonov mož in smo dotični druge za vojno municijo. Zmanjšali smo premoženje na živini, zalogo v deželi, izdatost poljedelskega pridelovanja. Ne zadoščamo ved sam sebi. Sedaj nam je treba blaga za izmenjevanje z drugim blagom. Mi pa ne proizvajamo takega blaga za izmenjevanje in potrebujemo kredita; obrniti se moramo do drugih dežel, da nam bodo dobavljale sirovine, da obnovimo proizvodnjo. To je propagandna, ki jo moramo delati v deželi. Za druge so morali narediti nevarnost, za mas so — smrt. Kdor v Italiji izjavlja ne-rede pod katerikoli naslovom, ali pa iz narodne čustvovanja, ali vsled razburjenosti duhov, ali z namenom upora in enarhije: ta je zastupilec. Italija potrebuje miru in mi ne moremo proizvajati bogastva, če nimamo miru in notranje; in ker Italija, ako hoče proizvajati bogastvo, potrebuje kredita in sirovine iz inozemstva, potrebuje za to predvsem miru.

Govornik, ki je iskren demokrat, verujoč v bodočnost delavskih razredov, se smatra sedaj za branitelja reda. Italija ne bo živila in se ne obnovi, ako ne vzdrži reda proti vsem. Ne bo pretrajala, ali reči mora, da bo dežela potrebovala za življenje v tem in naslednjem letu najmanj 8 milijard kredita od inozemstva, da si nabavi potrebne sirovine. Naš izraz je napram uvozu v razmerju 1 : 4.

Naš položaj je tak, da moramo najprej evatiti živila, da ne umremo, in potem šele sirovine, da bomo proizvajali in večali moč za izmenjavo. Akademična razmotrivanja so prazna in brezplodna; resnica je, da se Italija nahaja v takih odnosih. Naši zavezništvi so nam pomagali tokom vojne, a nekateri med njimi menijo, da so njihove obveznosti prenehale s koncem vojne. Tako je resnično stanje.

Angleški krediti gredo h kraju, dne 31. avgusta zapadejo ameriški krediti in ameriško finančno ministrstvo ni obvezano v anticipacije (prejume). Dobro je — da se prepreči manifestacije, na kateri meri govornik in ki so le na veliko škodo — da vemo, da vlada Zedinjenih držav meni, da se tudi zasebni krediti ne bodo mogli dovoljevati Italiji, dokler ne bo polajšan politični položaj. To je naravno in ni v tem nič sovražnega. Ameriška federacija je z veliko rododarnostjo dovršila svojo nalogo napram nam. Posodila nam je denarja po tri odst. ko smo si ga sami posojili po 5% in smo si mislili, da doprinosamo veliko žrtve. Rešila je svojo nalogo z vojno. Sedaj gre za to, da izvrši napram nam prijateljski čin, in da bomo mogli prositi tega prijateljskega čina, je naša dolžnost, da se vedemo prijateljski. Zato smatra enostavno kot škodljivo vse tiste čine, ki morejo kleti naše odnose za deželami, s katerimi smo se sobojevali in zmagali.

Nadeja se, da iz težav vnanje politike izidemo ugodno. Nato je govoril o notranji politiki. Vsa Italija je nervozna in treba je vcepiti duha umerjenosti. Zlonabljalo so se prazne frazeologije in ponavljalo se je, da je vojna največja revolucija. Vsa ta frazeologija je prazna in škodljiva. Nekateri menijo, da bo vojna izgubljena, če se ne uresniči nekaj nekaterih narodnih aspiracij. Ni si možno misliti kaj bolj revolucionarnega, nego je v teh besedah. Tudi, če ne dosežemo vsega, česar smo se nadejali, vendar se ne bo moglo reči, da nismo dosegli namena. Ne pozabljamo, da je Italija dosegla meje, ki jo bodo po tistih stoletih varovale pred napadi germanskih plemen. Ne pozabljamo, da smo dosegli enakost z drugimi narodi, gospodari nad svetom. Ne pozabljamo, da je bila Italija mogla postati od čones do jutri naša smrt. Sedaj je ta država padla. Ve naj vse svet, da smo po nesreči pri Kobardu, mi sami, da so naši mladeniči leta 1899 rešili domovino in prijateljske pomoč zavezništva je prišla, ko so naši mladeniči zaustavili sovražno prodiranje. Sami smo bili vključ pogodbam, po katerih ne bi smeli biti sami.

Ni ga ni tako užalilo, kakor to, da je videl po vojni toliko brezvestnosti v nekaterih razredih, ki se imenujejo vodilni. Bila je to poplava nočurnosti in luksusa, ki so ga trčili malopridneži, pridobivši tisoce — ne ve se kako. Dal jih je enostavno zapreti brez vsakega ozira, kdo da je. In nasledoval jih bo vedno. Tudi napram bojevnikom naj ne bo laskanja. Najboljši med njimi, kmetje, so se povrnilo skromno na svoja mesta, niso zahtevali nič in so zopet začeli s svojim delom. Treba je dopriniti vse žrtve za tiste, ki so se vedno bojevali; upirati pa se je treba proti krivičnemu pritisku od strani tistih, ki so se mame borili. Narodu je treba povedati resnico o težkočah, ki jih je treba premagati. Treba je čim najbolj skrajšati nepotrebne stroške, vzpostaviti finance ter razorožiti čim najhitreje. Novi dolg, ki se pridruže prejšnjemu, znaša 35 milijard. Polovica se pokrje od davka na premoženje. Ali, da se

oporoke pokojnikov, pisane v čisti kajkovščini. Začel sem razreševati drobne črke pre-pisa. Hitro sem razumel, da je neki Ilja Radie umrl l. 1805. v Zagrebu, da je ta človek — rodom Dalmatince, a po poklicu trgovec — imel v Zagrebu dve zidani hiši, dva vinograde, kak oral njiv, polno prodajalno blaga, polno skrinjo denarja — deloma v srebru, deloma v papirju — in stotino drugih stvari, kakršnih je imela v tistih časih vsaka premožnejša meščanska hiša. Ta človek je bil torej premožen; imetje mu je bilo vredno kakih 60.000 goldinarjev, kar ni bilo šala, zlasti v onih časih. Ali, ta človek je bil tudi točen: vsaka pokrivača, vsak valjar, vsako stolicco je zabeležil v oporoki; stari Ilja je zapisal točno, koliko ima v skrinji cekinov in bankovcev, koliko so mu ljudje dolžni. Ilja je bil tudi pobožen. Zapustil je znaten del za svete maše, sto cekinov za zagrebškemu konviktu, nekoliko tudi siromakom. Vse ostalo imetje je namenil ženi in hčeri.

vzdrži italijanski kredit, je treba predvsem javnega reda. Izgredi zadnjih dni so bili tudi hudi. Karabinjerje je presenetila velika množina orožja in razstreliv v rokah izrednikov. Končno je Nitti opozorjal na carinske težave, ki jih bo premagati, potem na vprašanja izseljevanja; položaj je težaven vsled brezposelnosti v deželah, kamor so poprej odhajali. Zaključil je z zagotovilom, da ne namerava ničesar storiti brez parlamenta.

Poročevalec finančnega oddelka je zahvalil ministrskega predsednika na podanih odločitvah. Senat je soglasno sprejel dnevi red, ugoden za vlado. Istotako (brez vsake razprave) začasní proračun do 31. decembra 1919. — Prihajna seja v ponedeljek.

Rusija v letih 1914.—1918.

Atentat v Serajevu.

Kakor bomba je zadelo rusko javnost poročilo o atentatu v Serajevu.

Avstrijski edino le »Novoje Vremja«; vobče pa ni nihče verjel, da pride do vojne. Ko je prišla vojna napoved, ni bil nihče bolj presenečen, kot ruski narod, ki ni bil nikakor pripravljen na vojno, ki absolutno ni želel vojne in to ravnotako ne v narodnih masah, kakor tudi ne v krogih inteligence, ki je bila vzgojena po večini v nemškem duhu in je govorila poleg svojega jezika skoraj izključno le nemški in ste francoščina in angleščina v zadnjih desetletjih skoraj popolnoma porinjeni v stran.

Ko je angleški poslanik v Petrogradu obiskal tedanega ruskega ministra za zunanje stvari, Sazonovega, ga je prosil Sazonov, da naj za božjo voljo izjavi angleška vlada, da je nemogoče, da bi Angleška v sporu med Nemčijo in Rusijo nastopila proti Nemčiji. Angleški poslanik je izjavil, da angleška vlada ne more podati te izjave. Sazonov pa je nasprotno vztrajal na svoji prošnji in jo je utemeljeval s tem, da nikdar ne pride do vojne, če izjavi Angleška, da ostane nevtralna. Vse to je angleški poslanik pozneje sporočil svoji vladi, in v splošno začudenje je vse to tudi prišlo v angleško takozvano »modro knjigo« (Bleu Book).

Jako zanimivo je tudi, da se je oglasil pri Sazonovem nekoliko dni pred vojno napovedjo tudi italijanski poslanik v Petrogradu, Carloti, ki je sporočil Sazonovemu, da je italijanska vlada za slučaj vojne pripravljena vzeti v zaščito ruske interese v Avstriji in Nemčiji, ter je izjavil nado, da bo ruska vlada, v protuslugo za to uslugo italijanske vlade podpirala italijanske narodne zahteve, na kar mu pa Sazonov ni podal nikakršnega pozitivnega odgovora, pač pa je italijanskega poslanika posebej opozoril na Trst in važnost tržaškega vprašanja.

K temu bi bilo pripomniti, da je februarja meseca leta 1914. konferiral Sazonov z bivšim ljubljanskim županom Ivanom Hribarjem o raznih političnih vprašanjih.

Napoved vojne.

Kakor je znano, je nekaj dni pred izbruhom vojne posetil Poincaré ruskega carja. Čudno je bilo, da so se ravno tiste dni vršili v Petrogradu veliki štrajki, ne da bi se pravzaprav vedelo, zakaj in v kakšen namen. Vlada je postavila na noge vse orožništvo, da bi vzdržala red, toda v zvezi temu je ležalo po petrograjskih ulicah mnogo tramvajskih voz prevrnjenih, vzlic temu so se vršile velike delavske manifestacije in marsjeleza se je popevala po vseh koncih Petrograda. Tako je ob neki priliki Poincaré sam slišal, kako je ruski narod pel marsjelezo, ki je pomenjala revolucionarno himno, naperjeno proti ruski vladi.

Atmosfera je bila gotovo zelo opasna, kajti kar naenkrat so bili izpuščeni vsi kadetje zadnjih letnikov kadetske šole v Carskem Selu in so bili imenovani brez izpitov za častnike. Tedaj pa, ko je prišla vojna napoved, se je vsa podoba kar hipoma izpremenila na naravnost čudovit način. Tisto ljudstvo, tisto oblastvo, ki je še včeraj revolucioniralo proti vladi, je danes hitelo v neštevilnih masah pred Zimski dvorec, kjer je klečalo na trgu pred carsko palačo nad pol milijona naroda in tako kleče prepevalo rusko carsko himno. Car in njegovo spremstvo, ki so se pojavili na balkonu Zimskega dvorca, so bili tako ginjeni, da so jokali skupaj z narodom. Monarhija je v tistih dneh stala na tako trdnih nogah, kakor menda nikdar prej in nikdar več pozneje. Začele so se manifestacije vseh slovanskih narodnosti v Petrogradu, ki so bile prav posebno naperjene proti Avstriji in pri katerih so predvsem sodelovali Čehi. Po Petrogradu so se venomer čuli kliči: doli s Habsburžani, doli s Fran Josipom I. itd.

Tedaj se je tudi objavil proglas vseh v Avstriji zatiranih slovanskih narodov, ki se je razširil med ljudstvo v več tisoč izvodih in ga je tudi ponatisnilo rusko časopisje. Podpisali

Vendor tudi drugih ni pozabil. Spomnil se je z lepo svoto svojih sorodnikov, seljakov v Dalmaciji; a, kar se mi je čudno zdelo: svoji hčeri je izrečno zapustil tudi palico s srebrnim ročajem. Čudno! In jaz naj bi sporočil, kaj da je bilo iz lepe zapuščine Iljine — jaz, mlajši človek od oporoke starca, ki je umrl pred sedemdesetimi leti!

Pa: kako je ta Ilja prišel v Zagreb? In kje je bila njegova hiša? Kam je prišla njegova skrinja? Kam žena, kam hči? Da — kako je prišla kajkavska oporoka v Dalmacijo, v tisti kraj blizu Gabele, ali Nevesinja? Mari niso ubogaj sorodniki dobili niti belica? Sto in sto takih vprašanj se je usiljevalo moji glavi. Pustil sem razpravo, glava mi je klonila na prsa, in razmahnila se mi je domišljija. Iz tistega starega papirja je vstajalo sto in sto slik, a med njimi stari Ilja, človek dobrodušnega obraza, poprek spletenih las v modri suknji.

(Dalje.)

so ta proglas predstavitelji vseh slovanskih plemen. Za Hrvate je bil podpisan Krunoslav Gerlc, za Slovence pa F. L. Tuma. Proglas je zahteval, da se morajo osvoboditi vsi zatirani narodi Avstrije, Habsburžani pa odstraniti enkrat za vselej.

Vobče je treba reči, da se je ruski narod, neglede na veliko navdušenje, bal za uspeh začete vojne, kajti vse je mislilo, da bo vojna izgubljena, ako ne nastopi tudi Angleška proti Nemčiji. Kako nepopisno navdušenje je zavladalo, ko se je izvedelo, da se je Anglija odločila, da nastopi aktivno! Ruska vlada sama je kazala velik pogum in ga dokazala s tem, da je izgnala iz Petrograda vse nemške in avstrijske podanike razun onih, ki so bili slovanskega pokolenja in misljenja. Vlak za vlakom je odvažal Nemce v gubernije ob Uralu. Šele tedaj je ruska javnost z začudenjem izpregledala, kako je bil ves Petrograd poplavljen z nemškimi življenji. Čeli predeli mesta so ostali kakor zapušteni, brez prebivalstva.

Takoj, ko se je pričela vojna, so začeli avstrijski slovanski krogi v Rusiji silno borbo proti Avstriji, in da je izšel carski ukaz, s katerim se je ruska prestolnica St. Petersburg prekrstila v Petrograd, je izključna zasluga teh slovanskih krogov, ki so zbirali podpise za neposredno prošnjo na carja v tem oziru. Takoj so se začele tudi zbirati slovanske legije, ki naj bi tvorile del ruske vojske, in prve take so bile češke družine, ki jih je zbiral Čeh Konček iz Moskve. Sestavili so se letaki v vseh slovanskih jezikih, ki so jih metali ruski aeroplani nad avstrijsko vojskovo, in ruski generalni štab je poslal Slovence Janka Lavrina v Benetke, da bi ob tamkaj skušal vthotapljati propagandno literaturo v Avstrijo. Bili so tudi avstrijski Slovani, ki so že prve dni meseca avgusta leta 1914 izdelali zemljevid, kako naj bi se razdelila Avstrija. Enega teh zemljevidov je ves čas uporabljal car Nikolaj sam, uporabljal pa so jih tudi drugi, in med njimi zlasti minister za zunanje stvari, Sazonov.

O razmerah na Poljskem.

Kmalu bo leto dni, kar je poljski politik grof Skarbek v Ljubljani rekel krilato besedo: Gdanski

Od onega časa so mnogo preživeli Jugoslovani in Poljaki. V glavnem so dosegli, po čemer so hrepeneli: svobodo in zedinjenje.

Jugoslovani ne smejo pozabljati Gdanskega, nove Poljske in njenih težav. Začeli so se zanimati za bodočnost ruskega naroda, a pri tem ne smejo pozabljati, da se rusko vprašanje mora rešiti tako, da ne ostane kot žalostna dedščina iz minulosti kak rusko-poljski spor, ki je v prošlosti zakrivil toliko zla. Poleg Rusov ne smemo prezirati Poljakov, da si jih ne odtujimo iznova. Češko-poljski spor radi nekdanje avstrijske Slezije se gotovo uredi brez nesreče. Ali Čehi in Poljaki gledajo povsem različno na ureditev vzhodne Galicije in vse »podkarpatske Rusije«. Vzhodno Galicijo hočejo Poljaki, Čehi pa žele preko onega ozemlja direktno zvezo z bodočo Rusijo.

Tudi meja proti Nemčiji še ni povsem določena Poljakom. Po nalogu entente bo v nekdanji pruski Sleziji (vzhodno od Odre) plebi-scit. V to svrhu mora nemško vojskovo zapustiti kritično pokrajino, ki jo zasedajo entente čete pod vodstvom posebne ententne komisije. Glasovalo se bo ne prej, ko šest mesecev in ne pozneje, ko 18 mesecev prej, oziroma po ustanovitvi komisije. To je nekaj slinčnega kakor ukazuje za Slovence na Koroskem.

Mirovna konferenca pa je ozlovoljila Poljake tudi s tem, da se meša tudi v notranjo uredbo njihove neodvisne države. Poljska delegacija je morala podpisati nekako pogodbo z entento, ki se tiče pravic jezikovnih manjšin, jamstev za svobodo židov in plačevanja dolgov bivše Rusije.

Na čelu mirovne delegacije v Parizu je Roman Dmowski, znan politik iz Ruske Poljske, ki se je vneto zavzemal za poljski sporazum z Rusijo. Znani voditelj avstro-poljskih socialnih demokratov Daszynski je porabil težki položaj poljske delegacije v Parizu, da požene vodo na svoj mlin. Predlagal je namreč v državnem zboru poljskem, naj se sedanja poljska delegacija nadomesti z drugo. Daszynski je izjavil: Našo prednjo delegacijo tvorijo politiki, ki so pred nemško okupacijo leta 1915. zbežali v Petrograd, London in Pariz — člani takozvane »Narodnega komiteta«. To so reakcionarni elementi, ki ne morejo razumeti zapadne demokracije, a ta ne more zaupati ljudem, ki so začeli gonjo proti židom. Zlasti pa je neprijetno, da imajo nekateri naši delegatje zveze z bivšim carskim veleposlanikom Sazonovim. Sploh pa delegacija ni mogla prepričati, da bi ne bile zapadne države sklenile miru z Nemčijo na stroške Poljske in da ne bi bil vzel Poljakom Gdanski.

Končno je nekako tajil državno-narodno upravičenost delegacije, češ, da je te delegatje poslala svoj čas v Pariz le narodno-demokratska stranka,

RIJE

ZABICE

angleške, ključavnice,
ključ, pile, žage za
železo, orožje za mi-

zarje in mehanike itd.
ZALOGA ŽELEZNINE
Trst, ul. Fabio Filzi Štev. 17.

Dr. FRANZUTTI
ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Giacomina 12

Odhajanje in prihajanje vlakov
Centralna postaja (južna.)
Odhodi:
0^h15 d. v Beograd in Bukarest (čez Ljubljano)

2^a D. na Dunaj (čez Videm in Trbiž) vsak po
nedeljek, sredo in petek.
530 O. v Trbiž in Cervinjan (čez Bivjo).
630 D. v Reko (čez St. Peter na Krasu).
655 H. v Benetke (čez Bivjo) Trbiž-Videm.
8^a R. v Milana, Pariz, London in Bordeaux.
830 O. v Logatec (zveza z Reko)
11^a D. v Benetke (čez Bivio-Cervinjan).
1430 D. v Benetke (čez Trbiž-Videm).
1450 O. v Logatec (čez St. Peter na Krasu). Reko
1515 O. v Logatec in Reko.
1735 B. v Videm čez Gorico.
1820 O. v Reko čez St. Peter na Krasu.
2015 D. na Dunaj čez Logatec.

Dobroli.

2'55 D. Z Dunaja (čez Trbiž in Videm) vsaki
sredo, petek in nedeljo.

7'— D. Iz Bukarešta, Beograda (čez Ljubljano
in Zagreb).

8'25 O. Iz Logatca.

9'20 O. Iz Vidma (čez Gorico, Tržič, Nabrežino).

9'55 O. Iz Reke (čez St. Peter na Krasu).

10'50 D. Z Dunaja (čez Logatec).

13'50 D. Iz Rima (čez Bologna, Padova, Benetke
in Cervinjani).

16'30 D. Iz Logatca in z Reke.

16'50 D. Iz Benetek (čez Videm, Tržič).

18'30 O. Iz Cervinjana in Tržica (čez Bivlio).

19'15 H. Iz Benetek, Cerviniana (čez Bivio).
20'55 O. Iz Logatka (zveza z Reko).
23'— H. Iz Benetek (čez Videm, Gorico, Tržič in Bivio).
23'20 D. Z Reke.
23'45 R. Iz Londona, Pariza, Bordeauxa, Milana in Benetek.

Postala pri Sv. Andrežu.

Odhodi:

5'40 O. čez Herpelle v Rovinj, Kanfanar, Pulj
5'46 M. v Koper, Bujle, Poreč
7'30 O. čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Po-
brdo.
8'30 M. v Bule čez Koper.
12'50 O. čez Herpelle v Kanfanar, Rovinj in Pulj
15'30 O. čez Opčine v Ajdovščino, Gorico in Po-

17'— O. čez Herpelje v Kanfanar, Rovinj, Pulje
17'16 M. čez Koper v Buje.

Dohodi:

8'25 M. iz Buj, Kopra itd.
10'05 O. iz Pule in medpostaj.
10'55 O. iz Podbrda, Gorice, čez Opčine.
16'25 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Herpelje, D
vače.
19'20 M. iz Podbrda, Gorice čez Opčine.

21:45 M. iz Poreča, Buj (čez Koper).
22:35 O. iz Pule, Herpetli, Divače itd.
D. = Direktni vlak. O. = Osební vlak. H. =
Hitri vlak. R. = Razkošni vlak. B. = Brzovlak.
M. = Mešanec.

Vozni red parnikov.

Trst—Pula in istrska pristanišča.

Odhod iz Trsta (pomol ribjega trga) ob 7 v
ran (8'20), Salvore (8'40), Umag 9'10), Novigra
(10'10), Poreč (10'55), Vrsar (11'45), Rovinj (12'25
Fazano (14'10), Pulo (15).

Odhod iz Pule: 6'30, Fazana (7'05), Rovinj (8'45
Vrsar (9'20), Poreč (10'10), Novigrad (10'45), Uma
(11'45), Salvore (12'15), Piran (12'50), Trst (14

Trst—Piran.

745. Test—Piran—Portogese

(Samo ob delavnikih.) Odhod iz Trsta ob 10. —
Odhod iz Portorose ob 14. Dohod v Trst: 16¹⁵.
Trst—Umag.

Odhod iz Trsta: 15 (dotakniviši Izolo, Piran in Portorose.) Odhod iz Umaga: 6'15 (dotaknivi Salvore, Portorose in Piran.) Prihod v Trst: 8'45

Trst-Benecke.
12. — Odhod iz Benecke: 8; dohod v Trst: 11.